Lelów
(Woj. Śląskie)

Synagoga

***Synagoga** - bóżnica to miejsce zgromadzeń, modłów, nauczania.*

Synagoga w Lelowie została wybudowana w XVIII wieku. Pierwsza wzmianka o niej pochodzi z ok. 1768 r., kiedy to została zawarta umowa kończąca spór pomiędzy Żydami i mieszczanami. W umowie postanowiono, że teren bożnicy, szkoły z domem rabina i cmentarz mają być nienaruszalne; dlatego teren został ogrodzony. Miejsce to znajdowało się naprzeciwko cmentarza żydowskiego. Bliższy wygląd bóżnicy nie jest do tej pory znany, aczkolwiek gmina lelowska łączyła dość dużą społeczność – mieszkańców Lelowa i 29 okolicznych miejscowości.

W czasie II wojny światowej, we wrześniu 1939 r., Niemcy zajęli miasto. Synagoga została przez nich całkowicie zniszczona, a następnie zburzona. Po 1945 r. w miejscu, gdzie stała, wybudowano wytwórnię spółdzielni inwalidów, produkującą m. in. świece.

W latach 90. XX w. do Lelowa zaczęli przybywać chasydzi, pielgrzymujący do grobu cadyka Dawida Bidermana. W tych latach budynek po spółdzielni inwalidów nabyła osoba prywatna z Krakowa. Faktycznie użytkownikami obiektu stali się chasydzi, którzy przystosowali jego wnętrze na potrzeby prowizorycznego domu modlitwy. W 2002 r. w budynku uruchomiono też mykwę.

W rocznicę śmierci cadyka Bidermana odbywają się tutaj uroczystości religijne.

מִקְרָאוֹת
גְּדוֹלוֹת
עוז והדר
שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:
אֶחָד הוּא אֱלֹהֵינוּ גָּדוֹל אֲדוֹנֵנוּ קָדוֹשׁ שְׁמוֹ:
גַּדְּלוּ לַיְיָ אִתִּי, וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו:
ממלכת תפארת עוז והדר
1800-22-55-66 :ישראל
U.S.A. (718)437-0054 :ארה"ב

לענ
אמ מרת חנה עה בת הרהח שמחה בונים הי
נפ כב אדר א תשנה
נדבת בנה שמחה מנחם הי
ת.נ.צ.ב.ה.

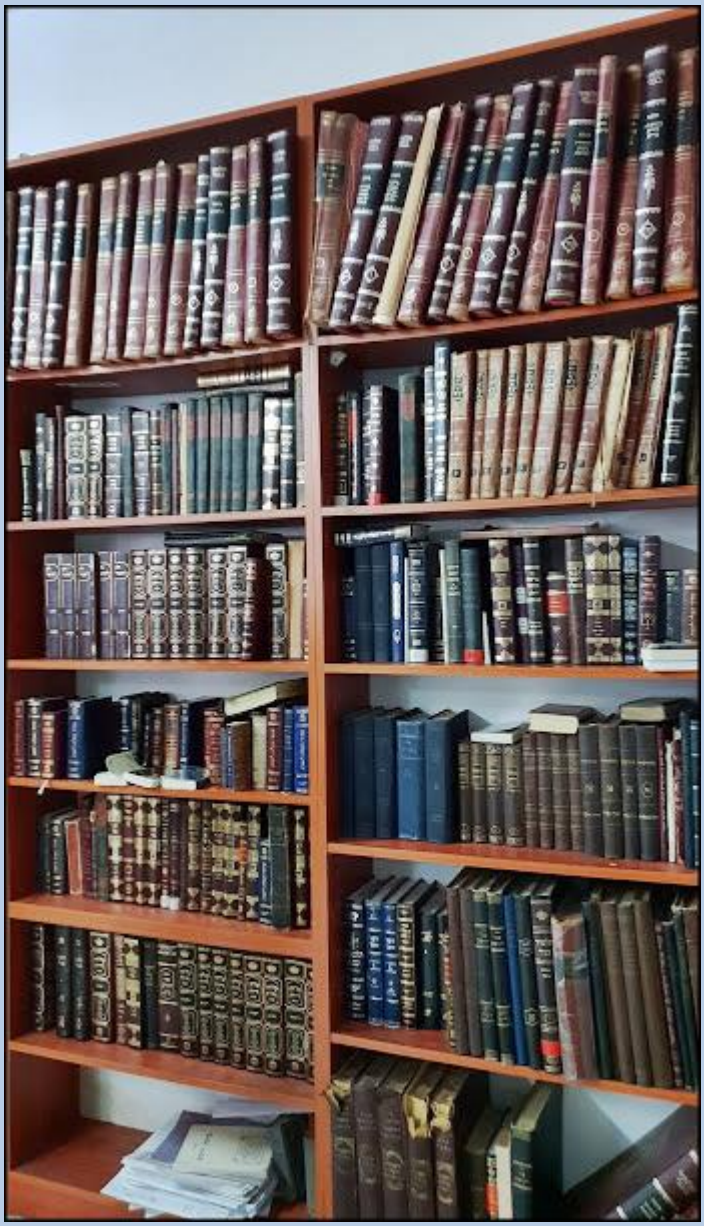

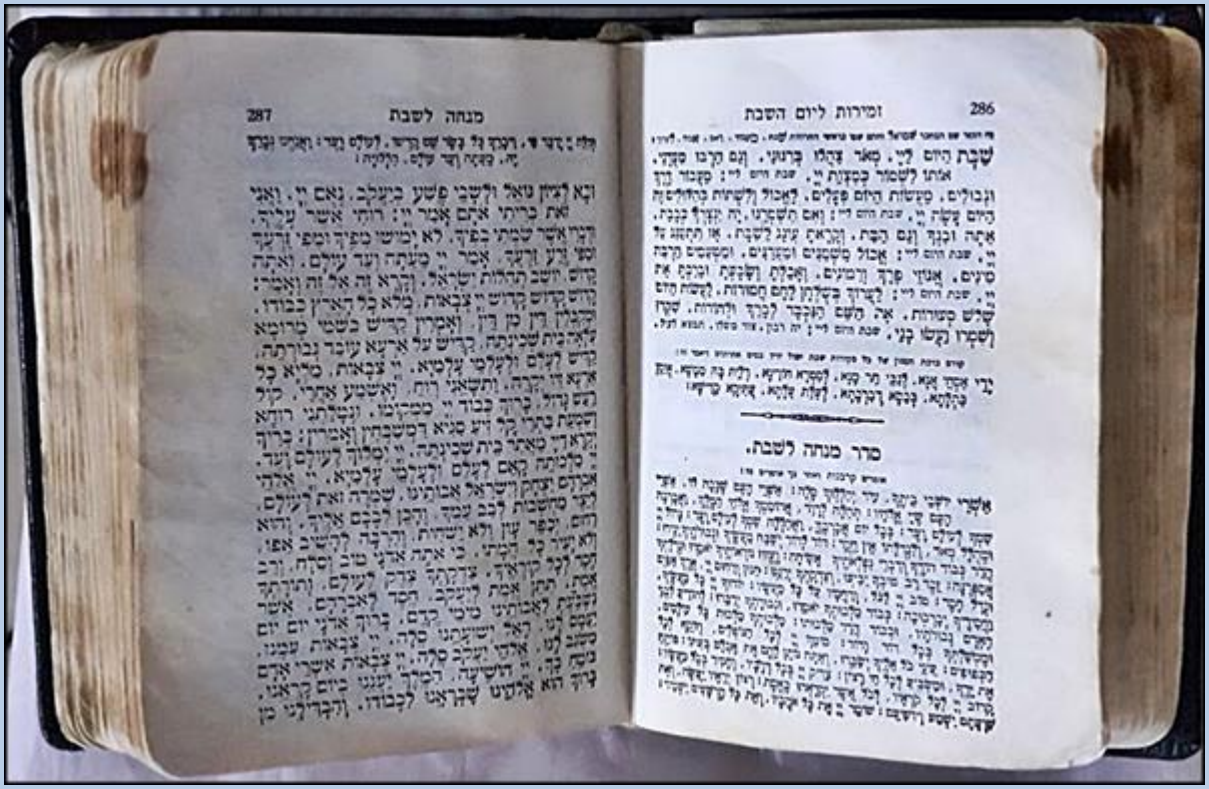

286 זמירות ליום השבת

שבת היום לי. מאד צחלו פרעני. וגם קרבו סמני.
אותו לשמר כסנות יי. שבת היום לי: קשור נדך
וגבולים. קשות היום פעלים. לאכול ולשתות כתחומים
היום עשה יי. שבת היום לי: ואם תשמרו. לא תזרוך בנבת.
אתה ובנך ובנם כמת. הקראת עונג לשבת. אז תתענג על
יי. שבת היום לי: אכול משמנים ומתנים. ומשמנים קרבת
סעים. אנוך ברך ומעים. ואכלת ושבעת. ובנת את
יי. שבת היום לי: לשורך כשלנן לנם חמורות. לשמת הום
שרש סמורות. אה השם הוקבר לברך ולהודות. שקר
ולשקרו נקשו בני. שבת היום לי: יה רבון. אדר מלוה. תנוא תלל.

סדר מנחה לשבת.

אשרי יושבי ביתך. עוד יהללוך סלה: אשרי העם שכ[illegible] לו. אשר
כמה לו אלוהיו: תהלה לדוד. אגדלך אלוהי המלך. ואברכה
שמך לעולם ועד: בכל יום אברכך. ואהללה שמך לעולם ועד: גדול
יי ומהלל מאד. ולגדלתו אין חקר: דור לדור ישבח מעשיך. וגבורותיך
יגידו: הדר כבוד הודך. והבי[illegible] אשיחה: ועזוז נוראותיך יאמרו.
וגדלתך אספרנה: זכר רב טובך יביעו. וצדקתך ירננו: חנון ורחום יי. ארך
אפים ורב חסד: טוב יי לכל. ורחמיו על כל מעשיו: יודוך יי כל מעשיך.
וחסידיך יברכוכה: כבוד מלכותך יאמרו. וגבורתך ידברו: להודיע לבני
האדם גבורותיו. וכבוד הדר מלכותו: מלכותך מלכות כל עלמים.
וממשלתך בכל דור ודור: סומך יי לכל הנופלים. וזקף לכל
הכפופים: עיני כל אליך ישברו. ואתה נותן להם את אכלם בעתו:
פותח את ידך. ומשביע לכל חי רצון: צדיק יי בכל דרכיו. וחסיד בכל
מעשיו: קרוב יי לכל קוראיו. לכל אשר יקראוהו באמת: רצון יראיו יעשה.
ואת שועתם ישמע. ושומר יי את כל אוהביו. ואת כל הרשעים

287 מנחה לשבת

ולא לאיזן נואל ולשבי פשע בישלב. נאם יי. ואני
את בריתי אתם אמר יי: רוחי אשר עליך.
ודברי אשר שמתי בפיך. לא ימישו מפיך ומפי זרעך
ומפי זרע זרעך. אמר יי מעתה ועד עולם. ואתה
קדוש. יושב תהלות ישראל. וקרא זה אל זה ואמר:
קדוש קדוש קדוש יי צבאות. מלא כל הארץ כבודו.
וקבלו זה מן זה. ואמרו קדוש בשמי מרומא
עלאה בית שכינתה. קדוש על ארעא עובד גבורתה.
קדוש לעלם ולעלמי עלמיא. יי צבאות. מריא כל
ארעא זו קדה. ותשאני רוח. ואשמע אחרי. קול
המון גדול. ברוך כבוד יי ממקומו. ונשאתני רוחא
ונטלתני. ולא דע מנא דמשכחתן ואמרין: ברוך
יי מלכותה לעלם ולעלמי עלמיא. יי יסלוך לעולם ועד.
אבינו יוצרנו ישראל אבותינו. שמרה את לעולם.
לבב עמך. והכן לבבם אליך. והוא
רחום. יכפר עון ולא ישחית. והרבה להשיב אפו.
ולא יעיר כל חמתו. כי אתה אדני טוב וסלח. ורב
לעולם. תתן אמת ליעקב. חסד לאברהם. אשר
נשבעת לאבותינו מימי קדם. ברוך אדני יום יום
חסד לנו. ראל ישעינו סלה. יי צבאות עמנו.
משגב לנו. אלהי יעקב סלה. יי צבאות אשרי אדם
בטח בך. יי הושיעה. המלך יענו ביום קראנו.
ברוך הוא אלהינו שברא לכבודו. והבדילנו מן

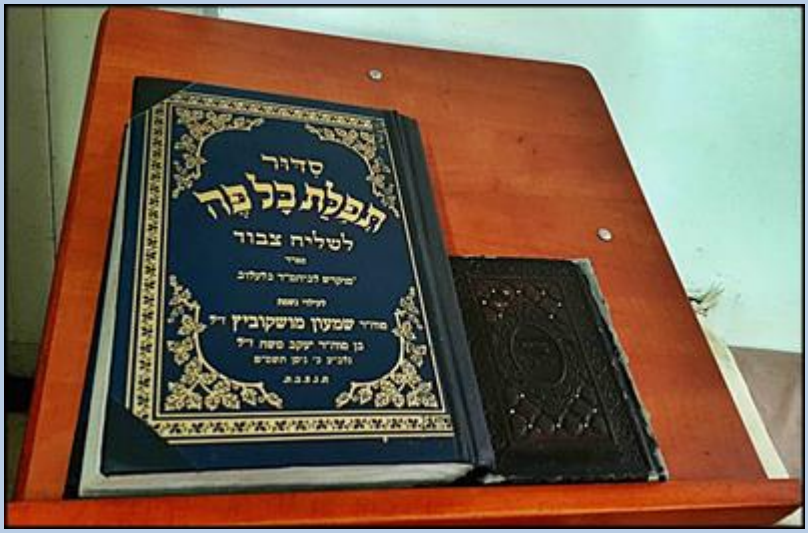
סדור
תפלת כל פה
לשליח צבור

מקראות
גדולות

שויתי
ה'
לנגדי תמיד

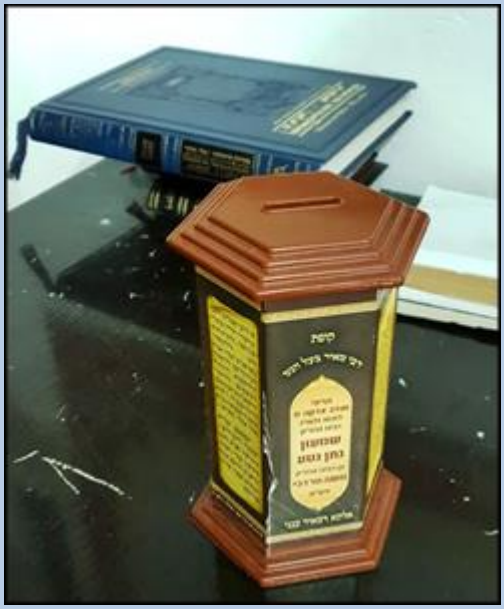

לעלוב

zdjęcia: tsw